PRIMJENA ANALIZE FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA POMOĆU SKUPINA POKAZATELJA NA PODUZEĆU STUDENAC d.o.o. OMIŠ

Krišto, Franciska

Undergraduate thesis / Završni rad

2016

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of economics Split / Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:124:560722

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-03-28**

Repository / Repozitorij:

REFST - Repository of Economics faculty in Split

zir.nsk.hr

UNIVERSITY OF SPLIT

dabar
DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

SVEUČILIŠTE U SPLITU
EKONOMSKI FAKULTET

ZAVRŠNI RAD

PRIMJENA ANALIZE FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA POMOĆU SKUPINA POKAZATELJA NA PODUZEĆU STUDENAC d.o.o. OMIŠ

Mentor:
mr. Ivana Perica

Studentica:
Franciska Krišto

Split, srpanj, 2016.

SADRŽAJ:

1. UVOD 4

1.1. Definiranje problema istraživanja 4

1.2. Ciljevi rada 4

1.3. Metode rada 4

1.4. Sadržaj (struktura) rada 5

2. TEMELJNI FINANCIJSKI IZVJEŠTAJI 6

2.1. Definicija temeljnih financijskih izvještaja 6

2.2. Standardi financijskog izvještavanja 7

2.3. Vrste financijskih izvještaja 7

2.3.1. Izvještaj o bilanci 8

2.3.2. Račun dobiti i gubitka 10

2.3.3. Izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti 12

2.3.4. Izvještaj o novčanim tokovima 13

2.3.5. Izvještaj o promjenama kapitala 14

2.3.6. Bilješke uz financijske izvještaje 15

3. ANALIZA TEMELJNIH FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA 16

3.1. Pokazatelji profitabilnosti 17

3.2. Pokazatelji obrtaja imovine 18

3.3. Pokazatelji likvidnosti i solventnosti 19

3.4. Pokazatelji investiranja 20

3.5. Pokazatelji ukupne uspješnosti (Zeta Score) 21

3.6. Pokazatelji dodane vrijednosti 21

3.7. Pokazatelji ekonomičnosti 22

4. PRIMJENA ANALIZE FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA POMOĆU SKUPINA POKAZATELJA NA PODUZEĆU STUDENAC d.o.o. OMIŠ 23

4.1. O Studencu d.o.o. 23

4.2. Godišnji financijski izvještaj poduzeća Studenac d.o.o. za 2014. godinu 24

4.3. Analiza Godišnjeg financijskog izvještaja poduzeća Studenac d.o.o. Omiš za 2014. godinu putem skupina pokazatelja 24

4.3.1. Analiza putem pokazatelja profitabilnosti 26

4.3.2. Analiza putem pokazatelja obrtaja imovine 27

4.3.3. Analiza putem pokazatelja likvidnosti 28
4.3.3.1. Mjere utemeljene na odnosu tekuće aktive i pasive 29
4.3.3.2. Mjere koje pokazuju mogućnost pretvaranja tekuće aktive u novac 30
4.3.4. Analiza putem pokazatelja solventnosti 30
4.3.5. Pokazatelji dodane vrijednosti (DV) 31
4.3.6. Analiza putem pokazatelja ekonomičnosti 32
5. ZAKLJUČAK 33
LITERATURA 35
POPIS SLIKA 36
POPIS TABLICA 37
SAŽETAK 37
SUMMARY 38

1. UVOD

Svako je poduzeće dužno objaviti godišnji financijski izvještaj koji pokazuje koliko je ono bilo uspješno u obavljanju svoje djelatnosti. Ti su izvještaji koristan pokazatelj uspješnosti poslovanja ne samo poduzeću koje ih izdaje, nego i svima zainteresiranima, stoga je vrlo važno što se javno objavljuju putem weba. Različiti su analitički postupci koji se koriste prilikom procesa analize poslovanja, no u ovom će završnom radu fokus biti na analizi putem skupina pokazatelja, i to na primjeru poslovanja poduzeća Studenac d.o.o. Omiš.

1.1. Definiranje problema istraživanja

Iz naslova rada uočava se tema istraživanja, a to su godišnji financijski izvještaji poduzeća. Kako bi se precizirao problem istraživanja koji proizlazi iz same teme, potrebno je postaviti nekoliko ključnih pitanja, odnosno ako se u obzir uzme sami značaj analize financijskih izvještaja bilo kojeg poduzeća, onda se problem istraživanja može odrediti kao važnost analize financijskih izvještaja kako bi se utvrdila uspješnost poslovanja.

1.2. Ciljevi rada

Nakon postavljenog problema istraživanja, može se odrediti i cilj rada koji proizlazi iz naravi prethodno postavljenog problema. U ovom slučaju cilj rada jest objasniti postupke analize financijskih izvještaja pomoću skupina pokazatelja na praktičnom primjeru.

1.3. Metode rada

Metode rada koje će se koristiti u radu su:

a) metoda analize,
b) metoda sinteze,
c) metoda deskripcije,
d) metoda kompilacije.

Metodom analize analizirat će se godišnji financijski izvještaj na primjeru poduzeća Studenac d.o.o. Omiš. Metodom sinteze povezat će se najvažnije teorijske postavke izdvojene iz relevantne literature i rezultati empirijskog dijela završnog rada. Metodom deskripcije

opisat će se postupci analize financijskih izvještaja. Metodom kompilacije prikazat će se rezultati znanstvenoistraživačkih radova, odnosno teorijskih postavki drugih autora na smisleni način.

1.4. Sadržaj (struktura) rada

Ovaj se završni rad sastoji od 5 cjelina, uključujući uvodni i zaključni dio. U dijelu koji govori o temeljnim financijskim izvještajima precizirat će se njihova uloga i funkcija, od čega se sastoje i na temelju čega se sastavljaju te tko ih je dužan objavljivati. Nakon toga će se u dijelu koji govori o njihovoj analizi precizirati postupci i instrumenti preko kojih se vrše analize. Zatim će se na praktičnom primjeru objasniti postupci analize financijskih izvještaja putem skupina pokazatelja. U zaključnom će se dijelu sintetizirati teorijske postavke i rezultati empirijskog dijela završnog rada.

2. TEMELJNI FINANCIJSKI IZVJEŠTAJI

Kao što je u uvodu već istaknuto, financijski su izvještaji koristan pokazatelj uspješnosti poslovanja poduzeća. U pravilu se javno objavljuju kako bi bili dostupni i široj javnosti. U sljedećim će se odjeljcima problematizirati njihovo definiranje, na temelju čega se donose te koja im je uloga i funkcija.

2.1. Definicija temeljnih financijskih izvještaja

Financijski se izvještaj odnosi na pisano izvješće koje korisniku pruža uvid u financijsko stanje poduzeća. Vođenje i podnošenje financijskih izvještaja regulirano je Zakonom o računovodstvu.

Iz prethodno navedenog razvidno je da se, kao što i samo ime sugerira, financijski izvještaj odnosi na financijsko stanje poduzeća koje ga donosi te da je njegovo vođenje i donošenje zakonski regulirano. U sljedećem će se odjeljku preko zakona i propisa pojasniti načini na koje se oni donose te tko su obveznici donošenja financijskih izvještaja. Prije svega, potrebno je naglasiti što se sve uređuje *Zakonom o računovodstvu* (u daljnjem tekstu ZOR-u) kao krovnom propisu koji regulira računovodstvo sa svim njegovim sastavnicama.

ZOR-om se uređuje:

a) računovodstvo poduzetnika,
b) razvrstavanje poduzetnika i grupa poduzetnika,
c) knjigovodstvene isprave i poslovne knjige,
d) popis imovine i obveza,
e) primjena standarda financijskog izvještavanja i tijelo za donošenje standarda financijskog izvještavanja,
f) godišnji financijski izvještaji i njihova konsolidacija,
g) izvještaj o plaćanjima javnom sektoru,
h) revizija godišnjih financijskih izvještaja i godišnjeg izvještaja,
i) sadržaj godišnjeg izvještaja,
j) javna objava godišnjih financijskih izvještaja i godišnjeg izvještaja,

k) Registar godišnjih financijskih izvještaja i obavljanje nadzora (Zakon o računovodstvu, 2015).

2.2. Standardi financijskog izvještavanja

ZOR razlikuje Hrvatske standarde financijskog izvještavanja (HSFI) i Međunarodne standarde financijskog izvještavanja (MSFI). HSFI se odnose na *„načela i pravila priznavanja, mjerenja i klasifikacije poslovnih događaja te sastavljanja i prezentiranja financijskih izvještaja koje donosi Odbor za standarde financijskog izvještavanja...“* (Zakon o računovodstvu, 2015).

Međutim, nakon donošenja novog ZOR-a, objavljeni su, izmijenjeni i dopunjeni HSFI-ji s ciljem usklađivanja sa zahtjevima nove *Direktive 2013/34/EU*. Izmjene se uglavnom odnose na definicije određenih računovodstvenih pojmova koji se odnose na povezane osobe, konsolidaciju i sl. Što se tiče financijskih izvještaja, ukinuta je kategorija izvanrednih prihoda i rashoda, koji se od tada evidentiraju kao ostali poslovni prihodi i ostali poslovni rashodi. Najviše je izmijenjen i dopunjen HSFI 2 – Konsolidirani financijski izvještaji. Pravila određivanja vrijednosti elemenata u pojedinačnim financijskim izvještajima ostala su ista zato što nije prihvaćeno uvođenje pojednostavljenja za mikrodruštva (Cirkveni Filipović, 2016).

S druge strane, MSFI obuhvaćaju:

a) Međunarodne računovodstvene standarde (MRS), njihove dopune i povezana tumačenja,
b) Međunarodne standarde financijskog izvještavanja (MSFI), njihove dopune i povezana tumačenja utvrđenih od strane Europske komisije i objavljenih u Službenom listu Europske unije (Zakon o računovodstvu, 2015).

2.3. Vrste financijskih izvještaja

ZOR-om je propisano da poduzetnici te pravne i fizičke osobe moraju sastavljati godišnje financijske izvještaje onako kako je to zakonski regulirano. U godišnje financijske izvještaje ubrajaju se:

a) izvještaj o bilanci,

b) račun dobiti i gubitka,
c) izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti,
d) izvještaj o novčanim tokovima,
e) izvještaj o promjenama kapitala,
f) bilješke uz financijske izvještaje (Zakon o računovodstvu, 2015).

Poduzetnici su dužni sastavljati i objaviti godišnje financijske izvještaje primjenjujući HSFI-je ili MSFI-je, ovisno o kriteriju po kojem su razvrstani u ZOR-u. Svi oni koji se ne mogu svrstati u velike poduzetnike dužni su primjenjivati HSFI-je i nisu dužni sastavljati izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti, dok su veliki poduzetnici i subjekti od javnog interesa dužni sastavljati i objavljivati godišnje financijske izvještaje uz primjenu MSFI-ja (Zakon o računovodstvu, 2015).

2.3.1. Izvještaj o bilanci

Bilanca je najvažniji financijski izvještaj koji donosi osnovne podatke o financijskom položaju poduzeća i daje sistematizirani pregled stanja imovine, kapitala i obveza poduzeća. Temeljno načelo bilančne ravnoteže pojednostavljeno se prikazuje sljedećom formulom (Volarević i Varović, 2013, 131):

$$\text{aktiva} = \text{pasiva} \rightarrow \text{imovina} = \text{kapital} + \text{obveze} \quad (1)$$

Imovina se odnosi na ekonomske resurse od kojih poduzeće može ostvariti određenu korist. Dioba imovine na dugotrajnu i kratkotrajnu temeljena je na zahtjevu da se odredi približan stupanj njene unovčivosti, o čemu će se kasnije govoriti (Žager i Žager, 1999, 35).

Postoje dva kriterija razvrstavanja aktive i pasive. Kriteriji razvrstavanja u aktivi su:

a) Kriterij funkcionalnosti. Imovina se prikazuje po funkcionalnim skupinama, npr. odvojeno materijalna, nematerijalna i financijska imovina i sl.
b) Kriterij likvidnosti. Ovaj kriterij razvrstava pozicije aktive prema stupnju unovčivosti pa se mogu razlikovati opadajuća i rastuća likvidnost.
c) Kriterij sigurnosti. U ovom se slučaju kreće o najsigurnije imovine, npr. dugotrajne imovine.

Kriteriji razvrstavanja u pasivi su:

a) Kriterij namjene. Funkcija pasive odgovara karakteru obveza i kapitala.
b) Kriterij ročnosti. Ovaj kriterij razvrstava stavke pasive prema njihovom dospijeću u odnosu na datum bilance. Mogu se izdvojiti opadajuća ročnost, od kapitala prema kratkoročnim obvezama, te rastuća ročnost, od kratkoročnih obveza prema kapitalu (Volarević i Varović, 2013, 27).

AKTIVA	PASIVA
A) POTRAŽIVANJA ZA UPISANI, A NEUPLAĆENI KAPITAL	*A) KAPITAL I PRIČUVE*
B) DUGOTRAJNA IMOVINA	*I. Temeljni (upisani) kapital*
I. Nematerijalna imovina	*II. Kapitalne pričuve*
II. Materijalna imovina	*III. Pričuve iz dobiti (zakonske i dr.)*
III. Financijska imovina	*IV. Revalorizacijske pričuve*
IV. Dugoročna potraživanja	*V. Zadržani dobitak ili preneseni gubitak*
V. Odgođena porezna imovina	*VI. Dobit ili gubitak poslovne godine*
C) KRATKOTRAJNA IMOVINA	*B) DUGOROČ. REZERVIRANJA*
I. Zalihe	*C) DUGOROČNE OBVEZE*
II. Potraživanja	*D) KRATKOROČNE OBVEZE*
III. Kratkotrajna financijska imovina	*E) PASIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA - ODGOĐENO PLAĆANJE TROŠKOVA I PRIHOD BUDUĆEG RAZDOBLJA*
IV. Novac u banci i blagajni	
D) AKTIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA - PLAĆENI TROŠKOVI BUDUĆEG RAZDOBLJA I OBRAČUNANI PRIHODI	

Slika 1. Shematski prikaz bilance

Izvor: Perkušić, D. *Osnove računovodstva – vježbe (web izdanje nastavnog materijala).* Split:Sveučilišno odjel za stručne studije, 2014., str. 13. https://moodle.oss.unist.hr/mod/resource/view.php?id=22336 (pokušaj pristupa 23. srpnja 2016.)

Da bi se nešto okarakteriziralo imovinom u računovodstvu, moraju se ispuniti sljedeći uvjeti:

a) ekonomski resurs koji je pod kontrolom poduzeća,
b) pouzdana mjerljiva vrijednost,
c) određena ekonomska korist.

Po kriteriju ročnosti razlikuju se dugotrajna imovina, koja neće promijeniti svoj oblik u vremenskom periodu kraćem od jedne godine, i kratkotrajna imovina, koja će promijeniti svoj oblik u vremenskom periodu kraćem od jedne godine. Poslovanjem poduzeća dolazi do brojnih poslovnih promjena koje se smatraju uzrokom sljedećih promjena u bilanci:

a) povećanje jedne stavke aktive uz istovremeno smanjenje neke druge stavke aktive,
b) povećanje jedne stavke pasive uz istovremeno smanjenje neke druge stavke pasive,

c) povećanje aktive i pasive za isti iznos,
d) smanjenje aktive i pasive za isti iznos (Perkušić, 2014).

Sva imovina kojom poduzeće raspolaže ima svoje podrijetlo, a to su fizičke i pravne osobe. Nabavljanjem imovine od jednih i/ili drugih stvaraju se određene obveze prema njima koje se odnose na davanje novčane protuvrijednosti ili uvećavanju vrijednosti uložene imovine. Tako se izvori imovine s obzirom na vlasništvo dijele na:

a) vlastite izvore – kapital,
b) tuđe izvore – obveze.

Prema roku dospijeća razlikuju se:

a) kratkoročni izvori – kratkoročne obveze,
b) dugoročni izvori – dugoročne obveze,
c) trajni izvori – kapital ili glavnica, pri čemu kapital čine uloženi i zarađeni kapital (Žager i Žager, 1999, 38).

2.3.2. Račun dobiti i gubitka

Račun dobiti i gubitka temeljni je financijski izvještaj u kojem su prikazani prihodi, rashodi i financijski rezultat u određenom vremenskom periodu te ukazuje na uspješnost poslovanja (Žager i Žager, 1999, 45). Račun dobiti i gubitka instrument je kontrole i upravljanja poslovanjem. Ukazuje na nekoliko ključnih informacija, primjerice na profitabilnost, ostvareni prihod, udjel troškova i sl. (Nikšić, 2016).

Račun dobiti i gubitka sastoji se od:

a) prihoda,
b) rashoda,
c) dobiti i gubitka ostvarenih tijekom obračunskog perioda.

Prihodi se odnose na povećanje ekonomske koristi tijekom obračunskog perioda u obliku priljeva ili povećanja imovine, odnosno smanjenja obveza, čime se povećava kapital uz iznimku povećanja kapitala koje se veže za unose od strane ulagača.

Prihodi se prema pojavnom obliku dijele na:

a) financijske:
    a. prihodi od kamata,
    b. prihodi od dividendi,

c. prihodi od pozitivnih tečajnih razlika i sl.,

b) poslovne:
    a. prihodi od prodaje proizvoda,
    b. prihodi od prodaje usluga,
    c. prihodi od prodaje robe i sl.,
c) izvanredne:
    a. prihodi od inventurnih viškova,
    b. prihodi od otpisa obveza,
    c. prihodi od prodaje dugotrajne materijalne imovine i sl.

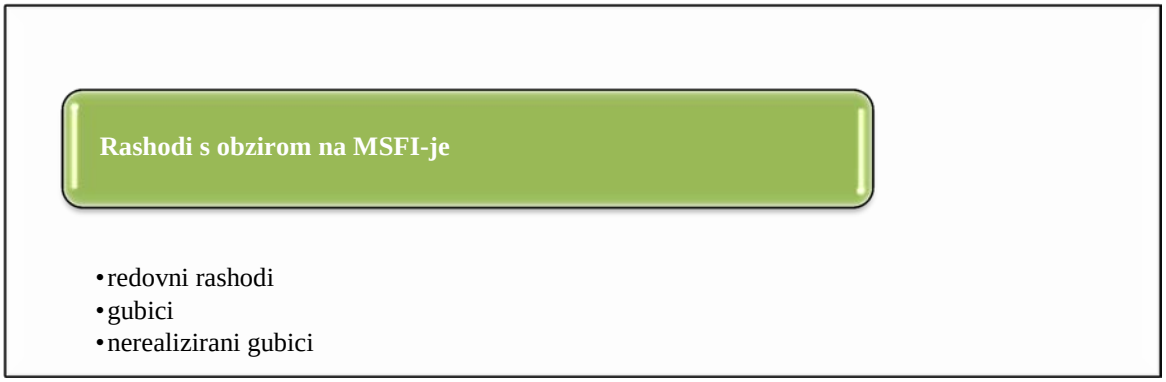
Financijski su prihodi direktna posljedica financijskih aktivnosti poduzeća pa se ovi prihodi ostvaruju na temelju plasmana slobodnih financijskih sredstava izvan poduzeća. Poslovni se prihodi ostvaruju od redovnih poslovnih aktivnosti poduzeća, a s obzirom da se pojavljuju redovito i često, čine najznačajniji dio ukupnih prihoda poduzeća. Izvanredni prihodi posljedica su izvanrednih događaja i transakcija u poduzeću te se ne mogu povezati s prethodno navedenim vrstama prihoda (Volarević i Varović, 2013).

Rashodi se odnose na *„smanjenje ekonomske koristi tijekom obračunskog razdoblja u obliku odljeva ili smanjenja imovine poduzeća ili povećanja njegovih obveza, što ima za direktnu posljedicu smanjenje zarađenog kapitala poduzeća u obračunskom razdoblju“* (Volarević i Varović, 2013, 55). Treba naglasiti kako rashodi i izdaci nisu jedno te isto. Dok se rashodi evidentiraju u trenutku nastanka, izdaci se evidentiraju u trenutku isplate novca (Bartulović, 2013).

I rashodi se, poput prihoda, dijele na:

a) financijske,
b) poslovne,
c) izvanredne.

Struktura rashoda razlikuje se s obzirom na to primjenjuje li poduzeće HSFI-je ili MSFI-je, a na Slici 2 se može vidjeti struktura rashoda s obzirom na MSFI-je.

Slika 2. Struktura rashoda prema MSFI

Izvor: Tušek, B. „Računovodstveno praćenje rashoda, prihoda i utvrđivanje rezultata poslovanja“. *Ekonomski fakultet Zagreb*. http://web.efzg.hr/ (pokušaj pristupa 23. srpnja 2016).

Model za praćenje i procjenu dobiti i gubitka omogućuje određivanje dobiti i gubitka na sljedeći način:

a) dobit i gubitak računovodstvene su kategorije određene ZOR-om i računaju se prema formuli:

$$\frac{\text{dobit}}{\text{gubitak}} = \text{ukupni prihodi} - \text{ukupni rashodi} \quad (2)$$

b) prognoze se mogu raditi svakog mjeseca u tekućoj godini, ali se kao njen rezultat dobiva dobit ili gubitak iskazan na godišnjoj razini,
c) prognoza prihoda i rashoda odvija se posebno da bi se promjene u poslovanju mogle uzeti u obzir (Bolfek, 2005).

2.3.3. Izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti

Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti odnosi se na promjene kapitala tijekom razdoblja. Te su promjene posljedica transakcija i drugih događaja, izuzev transakcija s vlasnicima. Razlikuju se dobit ili gubitak kao rezultat aktivnosti menadžmenta, koja je raspodjeljiva, te ostala sveobuhvatna dobit kao rezultat ekonomskih uvjeta poslovanja, koja je neraspodjeljiva. Ostali dijelovi sveobuhvatne dobiti mogu biti:

a) promjene revalorizacijskih rezervi na temelju svođenja dugotrajne materijalne i nematerijalne imovine na fer vrijednost,
b) dobici i gubici iz prevođenja financijskih izvještaja koji se odnose na inozemno poslovanje,
c) dobici i gubici od naknadnog mjerenja financijske imovine raspoložive za prodaju,
d) učinkoviti dio dobitaka i gubitaka od instrumenata zaštiti u zaštiti novčanog toka,
e) aktuarski dobici ili gubici povezani s planovima definiranih primanja prema MRS 19 (Perčević, 2009).

Sveoubuhvatna dobit	Prihodi
	Rashodi
	Udjel u dobicima i gubicima pridruženih društava i zajedničkih pothvata primjenom metode udjela
	Porezni rashod
	Zbroj dobiti ili gubitka poslije poreza za prekinuto poslovanje, odnosno dobit ili gubitak poslije poreza priznat mjerenjem fer vrijednosti umanjene za troškove prodaje ili otuđivanja
	Dobit ili gubitak

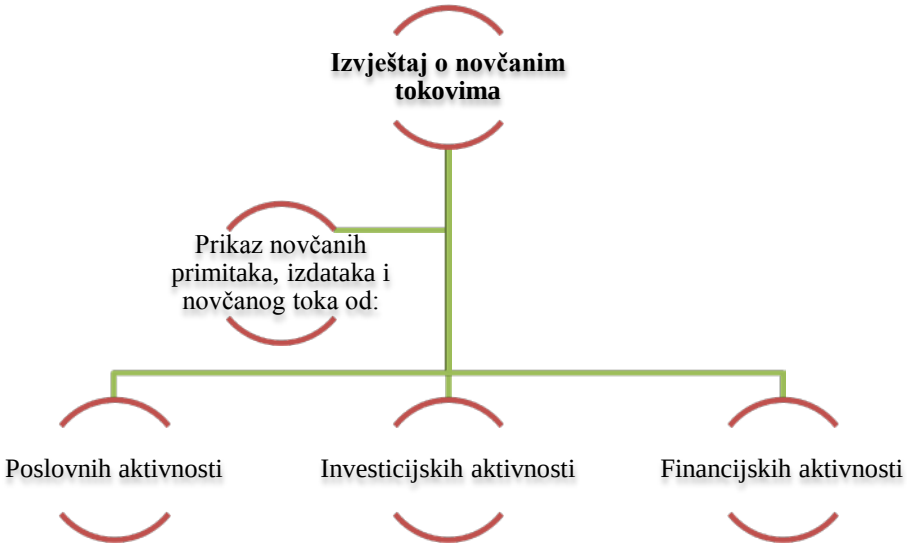
Slika 3. Struktura sveobuhvatne dobiti

Izvor: Perčević, H. (2009): „Prezentiranje financijskih izvještaja pripremljenih prema MSFI". *Hrvatska revizorska komora*. http://www.revizorska-komora.hr/ (pokušaj pristupa 24. srpnja 2016).

2.3.4. Izvještaj o novčanim tokovima

Izvještaj o novčanim tokovima temelji se na novcu i novčanim ekvivalentima te prikazuje njihove tokove. Prikazuje sposobnost poduzeća za ostvarivanje pozitivnog novčanog toka. Izvještaj o novčanom toku služi za:

a) procjenu sposobnosti poduzeća da ostvari dobit
b) procjenu sposobnosti poduzeća za ispunjavanje obveza prema dužnicima, sposobnosti za isplatu dividende i sposobnosti za eksternim financiranjem,
c) procjenu uzroka razlikovanja neto dobiti od čistog novčanog toka i povezivanje primitaka i izdataka,
d) procjenu učinaka novčanog toka i drugih aktivnosti vezanih za financijski položaj poduzeća

Slika 4. Struktura izvještaja o novčanim tokovima

Izvor: Perčević, H. „Izvještaj o novčanim tokovima“. *Ekonomski fakultet Zagreb*. http://web.efzg.hr/ (pokušaj pristupa 25. srpnja 2016).

Kada se govori o novčanom toku, onda se pojednostavljeno može reći da je to proces u kojem poduzeće koristi novac za proizvodnju dobara i usluga radi prodaje koju naplaćuje i započinje novi krug. U malim se poduzećima zbog naglog rasta ili nedostatnog početnog kapitala može pojaviti jaz novčanog toka kao oblik nestašice novca. Postavlja se pitanje što je važnije, zdrav novčani tok ili neprekidni tok poslovanja? Ukoliko poduzeće nije sposobno isplatiti obveze vjerovnicima, uslijedit će bankrot, a ukoliko nije u mogućnosti isporučiti robu, uslijedit će gubitak samo jednog posla. Logički se može zaključiti kako je važnije održavati zdrav novčani tok (Karić, 2009).

2.3.5. Izvještaj o promjenama kapitala

Promjene u kapitalu ili glavnici koje su se dogodile između dva datuma bilance ukazuju na povećanje, odnosno smanjenje kapitala u tom promatranom periodu. U izvještaju se mogu uočiti sve promjene gospodarskih aktivnosti nastale na dijelovima kapitala, a cilj je prikazati povećanje ili smanjenje neto imovine ili bogatstva dioničara (Peršić, 2011).

Strukturu kapitala čine:

a) temeljni kapital,
b) kapitalne rezerve,
c) revalorizacijske rezerve,

d) rezerve s osnove promjene fer vrijednosti,
e) rezerve iz dobiti,
f) zadržana dobit ili preneseni gubitak,
g) dobit ili gubitak tekuće godine (Pravilnik o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja, 2015)

U izvještaju o promjenama kapitala poduzeće treba prikazati:

a) ukupnu sveobuhvatnu dobit razdoblja,
b) efekte retroaktivne primjene promjene računovodstvenih politika i prepravljanja svota u odnosu na MRS 8,
c) iznose transakcija s vlasnicima,
d) usklađenu izmjenu knjigovodstvenog iznosa svake sastavnice kapitala na početku i na kraju perioda (Bartulović, 2013).

Treba naglasiti da se retroaktivno usklađivanje i retroaktivno prepravljanje provodi na početnom stanju zadržane dobiti, osim ako neki MSFI ne nalaže retroaktivno usklađivanje neke druge komponente kapitala. Usklađenja se trebaju objaviti u izvještaju o promjeni kapitala ukupno za svaku sastavnicu kapitala kako bi se ona koja su nastala zbog promjena računovodstvenih politika prikazala odvojeno od onih koja su proizašla iz ispravljanja pogrešaka (Međunarodni računovodstveni standard 1, 2009).

2.3.6. Bilješke uz financijske izvještaje

Bilješke uz financijske izvještaje predstavljaju dodatni popratni iskaz komplementaran s prethodno navedenim i pojašnjenim financijskim izvještajima zato što sadrži dodatne informacije koje objašnjavaju vrijednost i prirodu određenih pozicija u financijskim izvještajima. Primjerice, u bilješkama se mogu naći:

a) metode procjene bilančnih pozicija,
b) prosječan broj zaposlenih,
c) odstupanja od postavljenih metoda, uključujući razloge odstupanja i kvantifikaciju prouzročenih efekata,
d) broj i nominalna vrijednost izdanih dionica po vrstama itd.

Bilješke doprinose kvaliteti i upotrebljivosti računovodstvenih informacija (Žager i Žager, 1999).

3. ANALIZA TEMELJNIH FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA

Financijski se izvještaji analiziraju kako bi se procijenio trend, veličina, dinamika i rizičnost budućih gotovinskih tokova određenog poduzeća (Bujan, 2014, 23). Naglasak se više stavlja na pravovremenost informacija, a manje na preciznost zato što iziskuje više vremena i može rezultirati kašnjenjem informacija koje u tom slučaju nisu upotrebljive za upravljanje (Šlibar, 2010).

Financijsku analizu obavljaju:

a) dobavljači i banke,
b) vlasnici obveznica,
c) investitori,
d) porezna uprava/državna vlast,
e) sudionici burza:
    a. brokeri,
    b. agenti,
    c. dileri (Bujan, 2014, 23).

Za analizu financijskih izvještaja koriste se sljedeći instrumenti i postupci:

a) komparativni financijski izvještaji,
b) praćenje promjena preko raznih indeksa,
c) strukturni financijski izvještaji,
d) analiza pomoću pokazatelja,
e) specijalne analize:
    a. analize točke pokrića,
    b. predviđanje novčanog toka,
    c. analiza promjene bruto marža itd. (Šlibar, 2010).

„Analiza financijskih izvještaja prethodi procesu planiranja koji je sastavni dio upravljanja. Dobar plan treba uvažavati dobre osobine poduzeća, ali i njegove slabosti. Upravo analiza financijskih izvještaja će nam pomoći da prepoznamo te osobine i iskoristimo ih, te da nam ukaže na slabosti kako bi ih mogli korigirati“ (Šlibar, 2010).

Iz navedene se definicije može zaključiti kako su analize financijskih izvještaja korisne ne samo menadžerima, već i kreditorima, revizorima te svim ostalim interesnim skupinama. Budući da se tema završnog rada odnosi na analizu financijskog izvještaja Studenca d.o.o. pomoću skupina pokazatelja, u sljedećim će se tematskim jedinicama detaljnije obrađivati teorijski pristup analizi financijskih izvještaja putem skupine pokazatelja.

Analiza preko skupina pokazatelja obuhvaća sljedeće pokazatelje:

a) pokazatelji profitabilnosti,
b) pokazatelji obrtaja imovine,
c) pokazatelji likvidnosti i solventnosti,
d) pokazatelji investiranja,
e) pokazatelj ukupne uspješnosti (Zeta Score),
f) pokazatelji dodane vrijednosti.

3.1. Pokazatelji profitabilnosti

Potpunija analiza kvalitete korištenja tuđih izvora financiranja moguća je uz primjenu pokazatelja profitabilnosti poslovanja poduzeća. Ti se pokazatelji inače koriste za ocjenu uspješnosti poslovanja. Općenito, profitabilnost se odnosi na sposobnost poduzeća da ostvaruje ekonomsku korist. Treba naglasiti da se radi o pokazateljima koji omogućuju ocjenu sposobnosti poduzeća da ostvari zadovoljavajuću razinu ekonomske koristi s obzirom na imovinu kojom raspolaže (Ježovita i Žager, 2014).

Ključne odnose u analizi profitabilnosti predstavljaju dvije temeljne mjere; profitna marža i povrat na investirano. Profitna marža pokazuje postotak ostvarenog dobitka (profita) prema vrijednosti cjelokupnog urađenog posla izraženog kroz ostvareni prihod tijekom određenog razdoblja ili za svaki pojedinačni posao ovisno o tome koja se kategorija dobitka (profita) i prihoda primijeni u obrascu (Belak, 1995, 60).

Tablica 1. Pokazatelji profitne marže

Vrsta pokazatelja	Formula
Bruto profitna marža	$\frac{\text{bruto dobit}}{\text{prihod od prodaje}} \times 100$ (3)
Operativna profitna marža	$\frac{\text{operativna dobit}}{\text{prihod od prodaje}} \times 100$ (4)
Profitna marža prije poreza	$\frac{\text{dobit prije poreza}}{\text{prihod od prodaje}} \times 100$ (5)
Neto profitna marža	$\frac{\text{dobit poslije poreza}}{\text{prihod od prodaje}} \times 100$ (6)
Marža neto preostalog profita	$\left[\frac{\text{dobit poslije poreza}}{\text{prihod od prodaje}} - 1\right] \times 100$ (7)

Izvor: autor prema: Belak, V. (2014): *Analiza poslovne uspješnosti*. Zagreb: RRiF-plus, 106.

Povrat na investirano ili povrat na korišteni kapital govori o menadžerskoj efikasnosti u korištenju raspoloživih resursa (Belak, 1995, 68).

Tablica 2. Pokazatelji povrata na investirano

Vrsta pokazatelja	Formula
Povrat na ukupni kapital	$\frac{\text{operativna dobit}}{\text{ukupna imovina}} \times 100$ (8)
Povrat na uloženi dugoročni kapital	$\frac{\text{operativna dobit-kamate na kratkoročne kredite}}{\text{ukupna pasiva-kratkoročne obveze}} \times 100$ (9)
Povrat na ukupni vlastiti kapital	$\frac{\text{dobit nakon oporezivanja}}{\text{ukupni vlastiti kapital}} \times 100$ (10)

Izvor: autor prema: Belak, V. (2014): *Analiza poslovne uspješnosti*. Zagreb: RRiF-plus, 63.

3.2. Pokazatelji obrtaja imovine

Analiza odnosa između prihoda i aktive kod nas je poznata pod nazivom analiza obrtaja ukupne imovine (Belak, 1995, 70). U Tablici 3 prikazani su najčešći pokazatelji.

Tablica 3. Pokazatelji obrtaja imovine

Vrsta pokazatelja	Formula
Koeficijent obrtaja kratkotrajne imovine	$\frac{\text{prihod od prodaje}}{\text{kratkotrajna imovina}}$ (11)
Koeficijent obrtaja dugotrajne imovine	$\frac{\text{prihod od prodaje}}{\text{dugotrajna imovina}}$ (12)
Koeficijent utrživosti zaliha	$\frac{\text{prihod od prodaje}}{\text{ukupne zalihe}}$ (13)
Koeficijent obrtaja neto potraživanja	$\frac{\text{prihod od prodaje}}{\text{potraživanja od kupaca-obveze prema dobavljačima}}$ (14)

Izvor: autor prema: Belak, V. (2014): *Analiza poslovne uspješnosti*. Zagreb: RRiF-plus, 19.

3.3. Pokazatelji likvidnosti i solventnosti

Iako postoji nekoliko definicija likvidnosti, najčešće se likvidnost uopćeno odnosi na sposobnost pretvaranja sredstva iz nekog oblika u novac. Prema tome, likvidnost se odnosi na svojstvo sredstava koji se mogu transformirati u gotovinu koja je dovoljna kako bi se pokrile preuzete obveze. Ako poduzeće nije likvidno, onda je jasno da posluje s poteškoćama te nema dovoljno sredstava za pokriće obveza (Markin, 2012).

S druge strane, pokazatelji solventnosti ukazuju na sposobnost poduzeća da raspoloživim novcem podmiri sve svoje dospjele dugove u rokovima njihovog dospijeća. Iako se događa da se pojam likvidnosti i solventnosti izjednačuje, treba istaknuti njihovo razlikovanje. Likvidnost je uvjetovana odnosima stanja i kretanja nenovčane imovine, a solventnost tokovima novca i novčanih ekvivalenata (Proklin i Zima, 2011).

Tablica 4. Pokazatelji likvidnosti i solventnosti

Vrste pokazatelja	Formula
Likvidnost	
Tekući odnos	$\frac{\text{kratkotrajna imovina}}{\text{kratkoročne obveze}}$ (15)
Brzi odnos	$\frac{\text{kratkotrajna imovina-zalihe}}{\text{kratkoročne obveze}}$ (16)
Radno raspoloživi kapital	kratkotrajna imovina-kratkoročne obveze
Broj obrtaja zaliha	$\frac{\text{trošak za prodano}}{\frac{\text{(zalihe 1.1. + zalihe 31.12.)}}{2}}$ (17)
Prosječno vrijeme naplate potraživanja	$\frac{\text{potraživanja od kupaca 31.12.}}{\frac{\text{naplaćena potraživanja}}{\text{365 dana}}}$ (18)
Solventnost	
Omjer dugoročnih obveza i ukupnog dugoročnog kapitala	$\frac{\text{dugoročne obveze}}{\text{ukupani dugoročni kapital}} \times 100$ (19)
Stupanj zaduženosti	$\frac{\text{ukupne obveze}}{\text{ukupna imovina}} \times 100$ (20)
Omjer duga i glavnice	$\frac{\text{ukupne obveze}}{\text{vlastiti kapital}} \times 100$ (21)
Odnos pokrića kamata	$\frac{\text{operativna dobit}}{\text{troškovi kamata}} \times 100$ (22)
Odnos dugotrajne imovine i vlasničke glavnice	$\frac{\text{dugotrajna imovina}}{\text{glavnica}}$ (23)

Izvor: autor prema: Belak, V. (2014): *Analiza poslovne uspješnosti*. Zagreb: RRiF-plus, 130.

3.4. Pokazatelji investiranja

Pokazatelji investiranja namijenjeni su mjerenju uspješnosti investiranja u redovne dionice poduzeća. Iz tog je razloga potrebno navesti i podatke o dionicama. Najčešće se koriste sljedeći pokazatelji investiranja:

a) dobit po dionici (EPS) – atraktivnost ulaganja u poduzeće,
b) dividenda po dionici (DPS) – iznos koji će dioničar dobiti za svaku dionicu,
c) odnos isplate dividendi (DPR),
d) ukupna rentabilnost dionice (P/E ratio) s naglaskom na tržišnu vrijednost,
e) dividendna rentabilnost dionice – prinos po dividendi (Šarlija, 2009).

U ovom su slučaju pokazatelji investiranja samo predstavljeni s obzirom da se ubrajaju u skupine pokazatelja uspješnosti poslovanja poduzeća. Budući da Studenac d.o.o. nije dioničko društvo, isti se u empirijskom dijelu neće računati.

3.5. Pokazatelji ukupne uspješnosti (Zeta Score)

Edward I. Altman, profesor financija na Stern Schools of Business (New York University), s grupom je istraživača razvio tehniku izračuna uspješnosti poslovanja poduzeća uzimajući u obzir mali broj pokazatelja koje je stavio u odnos i odredio intenzitet utjecaja svakog od njih na ukupnu uspješnost. Zeta Score sastoji se od pet pokazatelja koji se množe s ponderima utjecaja i potom zbrajaju (Altman, 2000). Z"ili"Zeta Score", sastoji se od pet pokazatelja tj. odnosa koji se množe s ponderima utjecaja i potom zbrajaju (Belak, 1995, 89).

Tablica 5. Zeta Score model

$Z = 1,2X1 + 1,4X2 + 3,3X3 + 0,64X4 + 0,999X5$	Vrijednost Z	Vjerojatnost bankrota
X1= $\frac{\text{radni kapital}}{\text{ukupna imovina}}$ (24)	Z >2,675 (29)	Nije vjerojatan
X2= $\frac{\text{zadržana dobit}}{\text{ukupna imovina}}$ (25)		
X3= $\frac{\text{operativna dobit}}{\text{ukupna imovina}}$ (26)	2,675 >Z >1,81 (30)	Postoji mogućnost
X4= $\frac{\text{tržišna vrijednost}}{\text{ukupne obveze}}$ (27)		
X5 = $\frac{\text{prihod od prodaje}}{\text{ukupna imovina}}$ (28)	Z <1,81 (31)	Vjerojatan

Izvor: Altman, E. I. (2000): „Predicting Financial Distress of Companies: Revisiting the Z-Score and Zeta Models“. *International Insolvency Institute*. https://www.iiiglobal.org/ (pokušaj pristupa 26. srpnja 2016).

3.6. Pokazatelji dodane vrijednosti

Dodana vrijednost (ValueAdded or AddedValue) je razlika između prihoda i kupljenih dobara i usluga (Belak, 1995, 90).

Tablica 6. Pokazatelji proizvodnosti temeljeni na dodanoj vrijednosti

Vrsta pokazatelja	Formula
Proizvodnost dugotrajne imovine	$\frac{\text{dodana vrijednost}}{\text{dugotrajna imovina}}$ (32)
Proizvodnost kratkotrajne imovine	$\frac{\text{dodana vrijednost}}{\text{kratkotrajna imovina}}$ (33)
Proizvodnost ukupne imovine	$\frac{\text{dodana vrijednost}}{\text{ukupna imovina}}$ (34)
Proizvodnost po zaposlenom	$\frac{\text{dodana vrijednost}}{\text{prosječan broj zaposlenika}}$ (35)

Izvor: autor prema: Belak, V. (2014): *Analiza poslovne uspješnosti*. Zagreb: RRiF-plus, 205.

3.7. Pokazatelji ekonomičnosti

Pokazatelji ekonomičnosti mjere odnos prihoda i rashoda i pokazuju koliko se prihoda ostvari po jedinici rashoda (Žager et al, 2008, 252).

Tablica 7. Pokazatelji ekonomičnosti

Vrsta pokazatelja	Formula
Ekonomičnost ukupnog poslovanja	$\frac{\text{ukupni prihodi}}{\text{ukupni rashodi}}$ (36)
Ekonomičnost poslovanja	$\frac{\text{prihodi od prodaje}}{\text{rashodi od prodaje}}$ (37)
Ekonomičnost financiranja	$\frac{\text{financijski prihodi}}{\text{financijski rashodi}}$ (38)

Izvor: Žager, K., Sačer, I. M., Sever, S., & Žager, L. (2008, 252). Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb.

4. PRIMJENA ANALIZE FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA POMOĆU SKUPINA POKAZATELJA NA PODUZEĆU STUDENAC d.o.o. OMIŠ

4.1. O Studencu d.o.o.

U počecima poslovanja poduzeće Studenac d.o.o. posjedovalo je samo veleprodajno skladište u Dućama i nekoliko poslovnica u Omišu, uključujući i okolicu. Stalni rast i razvoj doveo je do maloprodajnog lanca koji je na kraju prošle godine brojio ukupno 341 prodavaonicu na području Splitsko-dalmatinske, Dubrovačko-neretvanske, Šibensko-kninske i Zadarske županije. Studenac drži i dva veleprodajna skladišta u Stobreču (TTTS) i Dugopolju te mala skladišta pića na Mljetu. Studenac je s radom počeo 1. travnja 1992. godine te se u nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti vodi kao trgovina na malo u nespecijaliziranim prodavaonicama pretežno hranom, pićima i duhanskim proizvodima (Godišnje izvješće "Studenac d.o.o." za 2015. godinu 2016).

Zbog poslovne ekspanzije broj zaposlenika poduzeća iz godine u godinu raste. Krajem 2014. godine poduzeće je imalo ukupno 1986 zaposlenih, a godinu kasnije 2182, što je porast od 9,87%. Što se tiče strukture zaposlenika s obzirom na spol, krajem 2014. godine žene su činile 88,60% zaposlenih, a muškarci 11,30%, dok je godinu dana kasnije broj žena povećan na 89,37%, ali je broj muškaraca smanjen na 10,63% (Godišnje izvješće "Studenac d.o.o." za 2015. godinu 2016).

Razvoj Studenca temeljen je na nekoliko odrednica:

a) Pristupačnost. Manji format trgovina nalazi se u kvartovima i manjim mjestima kako bi kupci lakše kupovali.
b) Široki asortiman. Roba se dodatno prilagođava mikrolokaciji trgovine i željama potrošača.
c) Povoljne cijene. Radi se o akcijama, mjesečnim sniženjima, popustima i sl.
d) Vlastita robna marka. Ona jamči kvalitetne proizvode pretežno domaćih proizvođača po nižim cijenama (www.studenac.hr, pokušaj pristupa 28. srpnja 2016).

Studenac djelovanje usmjerava prema poboljšanju poslovanja s poslovnim partnerima i kvalitete usluge kako bi kupci bili što zadovoljniji. Iz tog razloga Studenac nastoji pratiti suvremene trendove jačanjem ljudskih potencijala uz korištenje informacijsko-komunikacijske tehnologije te dosadašnjih spoznaja i iskustava. Nastoji se stvoriti što snažnija prepoznatljivost i kvaliteta uz poštivanje želja i potreba kupaca (www.studenac.hr, pokušaj pristupa 28. srpnja 2016).

4.2. Godišnji financijski izvještaj poduzeća Studenac d.o.o. za 2014. godinu

Neovisni revizor (Praevenire d.o.o. Split, ovlašteni revizor mr. sc. Marko Piteša, dip. oec) obavio je reviziju priloženih financijskih izvještaja Studenca d.o.o. Omiš za godinu koja je završila 31. prosinca 2014. godine. Izvještaj se sastoji od:

a) bilance,
b) računa dobiti i gubitka,
c) izvještaja o novčanom toku,
d) izvještaja o promjenama kapitala za godinu koja je završila na navedeni datum,
e) sažetaka značajnih računovodstvenih politika,
f) drugih pripadajućih bilješki (Studenac d.o.o. Omiš: Izvješće o obavljenoj reviziji temeljnih financijskih izvještaja za 2014. godinu 2015).

Po mišljenju neovisnog revizora financijski izvještaji istinito i objektivno prikazuju poslovanje poduzeća Studenac d.o.o. Omiš u svim sastavnicama. Izvještaji su sastavljeni u skladu s HSFI-jima i ZOR-om. Također, izvještaji su u skladu s propisima koji reguliraju poslovanje poduzeća, a informacije koje se nalaze u godišnjem izvještaju u skladu su s priloženim financijskim izvještajima (Studenac d.o.o. Omiš: Izvješće o obavljenoj reviziji temeljnih financijskih izvještaja za 2014. godinu 2015).

4.3. Analiza Godišnjeg financijskog izvještaja poduzeća Studenac d.o.o. Omiš za 2014. godinu putem skupina pokazatelja

U ovom će se potpoglavlju na praktičnom primjeru prikazati analiza financijskih izvještaja putem skupina pokazatelja. U analizi će se koristiti:

a) pokazatelji profitabilnosti:
    a. bruto profitna marža,

b. profitna marža prije poreza,
c. neto profitna marža,
d. povrat na ukupni vlastiti kapital,

b) pokazatelji obrtaja imovine:
   a. koeficijent obrtaja kratkotrajne imovine,
   b. koeficijent obrtaja dugotrajne imovine,
   c. koeficijent utrživosti zaliha,
   d. koeficijent obrtaja neto potraživanja,

c) pokazatelji likvidnosti:
   a. mjere utemeljene na odnosu tekuće aktive i pasive:
      i. tekući odnos,
      ii. brzi odnos,
      iii. radno raspoloživi kapital,
   b. mjere koje pokazuju mogućnost pretvaranja aktive u novac:
      i. broj obrtaja zaliha,
      ii. prosječno vrijeme naplate potraživanja,

d) pokazatelji solventnosti:
   a. odnos dugoročnih obveza i ukupnog dugoročnog kapitala,
   b. stupanj zaduženosti,
   c. omjer duga i glavnice,
   d. odnos dugotrajne imovine i glavnice,

e) pokazatelji dodane vrijednosti:
   a. proizvodnost dugotrajne imovine,
   b. proizvodnost kratkotrajne imovine,
   c. proizvodnost ukupne imovine,
   d. proizvodnost po zaposlenom,

f) pokazatelji ekonomičnosti:
   a. ekonomičnost ukupnog poslovanja,
   b. ekonomičnost financiranja,
   c. ekonomičnost prodaje

Pokazatelji investiranja dioničara ne mogu se računati zato što poduzeće Studenac d.o.o. Omiš nije dioničko društvo. Neki pokazatelji iz navedenih skupina pokazatelja, poput

povrata na ukupni kapital i sl., ne mogu se računati zato što u financijskom izvješću nedostaje podataka o izvanrednim prihodima.

4.3.1. Analiza putem pokazatelja profitabilnosti

Tablica 8. Analiza putem pokazatelja profitabilnosti

Vrsta pokazatelja	Formula	Postupak	Konačni rezultat
Bruto profitna marža	$\frac{\text{bruto dobit}}{\text{prihod od prodaje}} \times 100$ (39)	$\frac{311\,004\,856}{1\,155\,266\,205} \times 100$	26,92%
Profitna marža prije poreza	$\frac{\text{dobit prije poreza}}{\text{prihod od prodaje}} \times 100$ (40)	$\frac{59\,233\,744}{1\,155\,266\,205} \times 100$	5,13%
Neto profitna marža	$\frac{\text{dobit poslije poreza}}{\text{prihod od prodaje}} \times 100$ (41)	$\frac{48\,087\,333}{1\,155\,266\,205} \times 100$	4,16%
Povrat na ukupni vlastiti kapital	$\frac{\text{dobit nakon oporezivanja}}{\text{ukupni vlastiti kapital}} \times 100$ (42)	$\frac{48\,087\,333}{55\,878\,121} \times 100$	86,01%

Izvor: autor prema podacima dostupnim u „Studenac d.o.o. Omiš: Izvješće o obavljenoj reviziji temeljnih financijskih izvještaja za 2014. godinu“. *Registar godišnjih financijskih izvještaja.* http://rgfi.fina.hr/ (pokušaj pristupa 28. srpnja 2015).

Interpretacija:

Bruto profitna marža pokazala je da je poduzeću nakon pokrića proizvodnih troškova ostalo 26,92% prihoda za pokriće troškova uprave i prodaje, financiranja i za ostvarenje dobiti.

Profitna marža prije poreza pokazala je da je poduzeću nakon podmirenja svih troškova ostalo 5,13% prihoda za dobit, a isti će biti oporezovan prema odredbama *Zakona o porezu na dobit*.

Neto profitna marža pokazala je da je poduzeću nakon podmirenja svih troškova i poreza na dobit ostalo 4,16% prihoda, koji poprima karakter dobiti nakon oporezivanja. On se može podijeliti vlasnicima ili reinvestirati u poslovanje.

Povrat na ukupni vlastiti kapital pokazao je da je 860 kuna dobiti nakon oporezivanja proizašlo iz 100 kuna uloženog kapitala.

Ostali se pokazatelji profitabilnosti nisu mogli računati zbog naravi poslovanja poduzeća i organizacije (Studenac d.o.o. nije dioničko društvo).

4.3.2. Analiza putem pokazatelja obrtaja imovine

Tablica 9. Analiza putem pokazatelja obrtaja imovine

Vrsta pokazatelja	Formula	Postupak	Konačni rezultat
Koeficijent obrtaja kratkotrajne imovine	$\frac{\text{prihod od prodaje}}{\text{kratkotrajna imovina}}$ (43)	$\frac{1\ 155\ 266\ 205}{208\ 121\ 913}$	5,55
Koeficijent obrtaja dugotrajne imovine	$\frac{\text{prihod od prodaje}}{\text{dugotrajna imovina}}$ (44)	$\frac{1\ 155\ 266\ 205}{111\ 298\ 283}$	10,38
Koeficijent utrživosti zaliha	$\frac{\text{prihod od prodaje}}{\text{ukupne zalihe}}$ (45)	$\frac{1\ 155\ 266\ 205}{79\ 442\ 079}$	14,54

Izvor: autor prema podacima dostupnim u „Studenac d.o.o. Omiš: Izvješće o obavljenoj reviziji temeljnih financijskih izvještaja za 2014. godinu“. *Registar godišnjih financijskih izvještaja.* http://rgfi.fina.hr/ (pokušaj pristupa 28. srpnja 2015).

Interpretacija:

Koeficijent obrtaja kratkotrajne imovine pokazao je da jedna novčana jedinica kratkotrajne imovine stvara 5,55 novčanih jedinica prihoda od prodaje.

Koeficijent obrtaja dugotrajne imovine pokazao je da jedna novčana jedinica dugotrajne imovine stvara 10,38 novčanih jedinica prihoda od prodaje.

Koeficijent utrživosti zaliha pokazao je da jedna novčana jedinica ukupnih zaliha stvara 14,54 novčanih jedinica prihoda od prodaje.

Zbog nepotpunih podataka koeficijent obrtaja neto potraživanja nije se mogao izračunati.

4.3.3. Analiza putem pokazatelja likvidnosti

4.3.3.1. Mjere utemeljene na odnosu tekuće aktive i pasive

Tablica 10. Analiza putem pokazatelja likvidnosti (1)

Vrste pokazatelja	Formula	Postupak	Konačni rezultat
Tekući odnos	$\frac{\text{kratkotrajna imovina}}{\text{kratkoročne obveze}}$ (46)	$\frac{208\ 121\ 913}{152\ 561\ 948}$	1,36
Brzi odnos	$\frac{\text{kratkotrajna imovina-zalihe}}{\text{kratkoročne obveze}}$ (47)	$\frac{208\ 121\ 913\text{-}79\ 442\ 079}{152\ 561\ 948}$	0,84
Radno raspoloživi kapital	kratk. imovina-kratk. obveze (48)	208 121 913 – 152 561 948	55 559 965 kn

Izvor: autor prema podacima dostupnim u „Studenac d.o.o. Omiš: Izvješće o obavljenoj reviziji temeljnih financijskih izvještaja za 2014. godinu“. *Registar godišnjih financijskih izvještaja.* http://rgfi.fina.hr/ (pokušaj pristupa 28. srpnja 2015).

Interpretacija:

Tekući odnos ili koeficijent opće likvidnosti pokazuje u kojoj mjeri kratkotrajna imovina pokriva kratkoročne obveze. Ako je tekući odnos veći od 1, znači da je kratkotrajna imovina veća od kratkoročnih obveza i može se očekivati da će kratkoročne obveze na vrijeme biti pokrivene kratkotrajnom imovinom. Idealna iskustvena vrijednost ovog pokazatelja iznosi 2:1 te se može sa sigurnošću zaključiti da će poduzeće pokriti na vrijeme kratkoročne obveze (Menadžersko računovodstvo (skripta) 2015). Tekući odnos za Studenac d.o.o. iznosi 1,36. Budući da je iznos veći od 1, može se tvrditi da će kratkoročne obveze biti podmirene kratkotrajnom imovinom, međutim manji je od odnosa 2:1, što znači da se ne može sa sigurnošću tvrditi da će navedene obveze podmiriti na vrijeme.

Brzi odnos ili koeficijent ubrzane likvidnosti za Studenac d.o.o. iznosi 0,84. Idealna vrijednost ovog koeficijenta jest minimalno 1 (0,8), što znači da Studenac d.o.o. zadovoljava navedenu minimalnu vrijednost pokazatelja. Poduzeće je sposobno zadovoljiti izvanrednu potrebu za gotovinom, međutim taj bi iznos trebao ipak biti veći od minimuma kako bi sa sigurnošću uspjelo u kratkom roku osigurati određenu količinu novca.

Radno raspoloživi kapital poduzeća pozitivne je vrijednosti, što znači da poduzeće ima veću kratkotrajnu imovinu od kratkoročnih obveza.

4.3.3.2. Mjere koje pokazuju mogućnost pretvaranja tekuće aktive u novac

Tablica 11. Analiza putem pokazatelja likvidnosti (2)

Vrste pokazatelja	Formula	Postupak	Konačni rezultat
Broj obrtaja zaliha	$\frac{\text{trošak za prodano}}{\frac{\text{zalihe 1.1. +zalihe 31.12.}}{2}}$ (49)	$\frac{934\,856\,073}{\frac{73\,533\,297+79\,442\,079}{2}}$	12,22
Prosječno vrijeme naplate potraživanja	$\frac{\text{potraživanja od kupaca 31.12.}}{\frac{\text{naplaćena potraživanja}}{365 \text{ dana}}}$ (50)	$\frac{86\,550\,293}{\frac{1\,156\,189\,888}{365 \text{ dana}}}$	27,33

Izvor: autor prema podacima dostupnim u „Studenac d.o.o. Omiš: Izvješće o obavljenoj reviziji temeljnih financijskih izvještaja za 2014. godinu“. *Registar godišnjih financijskih izvještaja.* http://rgfi.fina.hr/ (pokušaj pristupa 28. srpnja 2015).

Interpretacija:

Broj obrtaja zaliha poduzeća Studenac d.o.o. iznosi 12,22, što znači da se prosječna vrijednost zaliha pretvori u potraživanja od kupaca približno 13 puta tijekom poslovne godine. Poželjna je što veća vrijednost ovog pokazatelja.

Prosječno vrijeme naplate potraživanja za poduzeće Studenac d.o.o. iznosi približno 28 dana. Poželjna je što manja vrijednost ovog pokazatelja.

4.3.4. Analiza putem pokazatelja solventnosti

Tablica 12. Analiza putem pokazatelja solventnosti

Vrsta pokazatelja	Formula	Postupak	Konačni rezultat
Odnos dugoročnih obveza i ukupnog dugoročnog kapitala	$\frac{\text{dugoročne obveze}}{\text{uk.dugoročni kapital}} \times 100$ (51)	$\frac{120\ 457\ 792}{176\ 365\ 154} \times 100$	68%
Stupanj zaduženosti	$\frac{\text{ukupne obveze}}{\text{ukupna imovina}} \times 100$ (52)	$\frac{273\ 019\ 740}{319\ 420\ 196} \times 100$	85%
Omjer duga i glavnice	$\frac{\text{ukupne obveze}}{\text{vlastiti kapital}} \times 100$ (53)	$\frac{273\ 019\ 740}{55\ 878\ 121} \times 100$	488,59%
Omjer dugotrajne imovine i glavnice	$\frac{\text{dugotrajna imovina}}{\text{glavnica}}$ (54)	$\frac{111\ 298\ 283}{55\ 878\ 121}$	1,99

Izvor: autor prema podacima dostupnim u „Studenac d.o.o. Omiš: Izvješće o obavljenoj reviziji temeljnih financijskih izvještaja za 2014. godinu“. *Registar godišnjih financijskih izvještaja.* http://rgfi.fina.hr/ (pokušaj pristupa 28. srpnja 2015).

Interpretacija:

Udjel dugoročnih obveza u ukupnom dugoročnom kapitalu trebao bi iznositi maksimalno 35%. Međutim, udjel dugoročnih obveza u ukupnom dugoročnom kapitalu iznosi 68%, na temelju čega se može zaključiti da poduzeće neće svoje dugoročne obveze podmiriti na vrijeme.

Stupanj zaduženosti poduzeća iznosi 85%, što znači da se toliki dio imovine financira iz tuđih izvora, a 15% iz vlastitih izvora.

Odnos duga i glavnice teoretski bi trebao iznositi 1:1. Studenac d.o.o. ima odnos duga i glavnice od 488,59%, što znači da je ukupni dug veći od ukupne glavnice poduzeća i značajno odstupa od teorijske vrijednosti.

Omjer dugotrajne imovine i glavnice pokazuje da je dugotrajna imovina poduzeća veća od glavnice.

Odnos pokrića kamata ne može se izračunati jer nedostaju relevantni podaci.

4.3.5. Pokazatelji dodane vrijednosti (DV)

Tablica 13. Analiza putem pokazatelja dodane vrijednosti

Vrsta pokazatelja	Formula		Postupak	Konačni rezultat
Proizvodnost dugotrajne imovine	$\frac{\text{dodana vrijednost}}{\text{dugotrajna imovina}}$	(55)	$\frac{184\ 739\ 993}{111\ 298\ 283}$	1,65
Proizvodnost kratkotrajne imovine	$\frac{\text{dodana vrijednost}}{\text{kratkotrajna imovina}}$	(56)	$\frac{184\ 739\ 993}{208\ 121\ 913}$	0,88
Proizvodnost ukupne imovine	$\frac{\text{dodana vrijednost}}{\text{ukupna imovina}}$	(57)	$\frac{184\ 739\ 993}{319\ 420\ 196}$	0,57
Proizvodnost po zaposlenom	$\frac{\text{dodana vrijednost}}{\text{prosječan broj zaposlenika}}$	(58)	$\frac{184\ 739\ 993}{1943.5}$	95 055,31 HRK

DV=trošak plaća+amortizacija+deprecijacija+trošak kamata+porez na dobit+dobit nakon poreza (59)

DV=111 694 170+6 582 837+0+7 229 242+11 146 411+48 087 833=184 739 993 (60)

Prosječan broj zaposlenika= $\frac{\text{broj zaposlenika 2013. +broj zaposlenika 2014.}}{2}$ =1943.5 (61)

Izvor: autor prema podacima dostupnim u „Studenac d.o.o. Omiš: Izvješće o obavljenoj reviziji temeljnih financijskih izvještaja za 2014. godinu“. *Registar godišnjih financijskih izvještaja.* http://rgfi.fina.hr/ (pokušaj pristupa 28. srpnja 2015).

Interpretacija:

Proizvodnost dugotrajne imovine poduzeća Studenac d.o.o. od 1,65 pokazuje da 1 HRK dugotrajne imovine odbacuje 1,65 HRK dodane vrijednosti, odnosno da 100 HRK dugotrajne imovine odbacuje 165 HRK dodane vrijednosti.

Proizvodnost kratkotrajne imovine poduzeća Studenac d.o.o. od 0,88 pokazuje da 1 HRK kratkotrajne imovine odbacuje 0,88 HRK dodane vrijednosti, odnosno da 100 HRK kratkotrajne imovine odbacuje 88 HRK dodane vrijednosti.

Proizvodnost ukupne imovine poduzeća Studenac d.o.o. od 0,57 pokazuje da 1 HRK ukupne imovine odbacuje 0,57 HRK dodane vrijednosti, odnosno da 100 HRK ukupne imovine odbacuje 57 HRK dodane vrijednosti.

Proizvodnost po zaposlenom poduzeća Studenac d.o.o. od 95 055,31 HRK pokazuje da jedan zaposlenik odbacuje 95 055,31 HRK dodane vrijednosti.

4.3.6. Analiza putem pokazatelja ekonomičnosti

Tablica 14. Analiza putem pokazatelja ekonomičnosti

Vrsta pokazatelja	Formula		Postupak	Konačni rezultat
Ekonomičnost ukupnog poslovanja	$\frac{\text{ukupni prihodi}}{\text{ukupni rashodi}}$	(62)	$\frac{1\ 255\ 985\ 850}{1\ 196\ 752\ 106}$	1,05
Ekonomičnost poslovanja	$\frac{\text{prihodi od prodaje}}{\text{rashodi od prodaje}}$	(63)	$\frac{1\ 155\ 266\ 205}{934\ 856\ 073}$	1,23
Ekonomičnost financiranja	$\frac{\text{financijski prihodi}}{\text{financijski rashodi}}$	(64)	$\frac{10\ 124\ 921}{7\ 229\ 242}$	1,4

Izvor: autor prema podacima dostupnim u „Studenac d.o.o. Omiš: Izvješće o obavljenoj reviziji temeljnih financijskih izvještaja za 2014. godinu“. *Registar godišnjih financijskih izvještaja.* http://rgfi.fina.hr/ (pokušaj pristupa 28. srpnja 2015).

Interpretacija:

Sva tri pokazatelja ekonomičnosti imaju vrijednosti veće od jedan, što znači da se više prihoda ostvaruje po jedinici rashoda.

5. ZAKLJUČAK

Financijski su izvještaji koristan pokazatelj uspješnosti poslovanja poduzeću koje ih izdaje i svima zainteresiranima, stoga je vrlo važno što se javno objavljuju putem weba. Različiti se analitički postupci i instrumenti koriste prilikom procesa analize poslovanja poduzeća. Njihov sadržaj i struktura propisani su i određeni preko nekoliko važnih propisa i dokumenata s kojima moraju biti usklađeni kao što su:

a) Zakon o računovodstvu,
b) Međunarodni računovodstveni standardi (MRS),
c) Hrvatski standardi financijskog izvještavanja (HSFI),
d) Međunarodni standardi financijskog izvještavanja (MSFI),
e) ostali važni propisi i akti.

Izvješće neovisnog revizora pokazalo je da su izvještaji poduzeća Studenac d.o.o. sastavljeni istinito i objektivno te prikazuju stvarno poslovanje. Kao takvi, u skladu su sa ZOR-om, HSFI i dokumentima koji reguliraju poslovanje poduzeća. U ovom se radu analizirala uspješnost poslovanja poduzeća Studenac d.o.o. Omiš u 2014. godini preko skupina pokazatelja, odnosno:

a) pokazatelja profitabilnosti,
b) pokazatelja obrtaja imovine,
c) pokazatelja likvidnosti,
d) pokazatelja solventnosti,
e) pokazatelja dodane vrijednosti.

Pokazatelji profitabilnosti ukazali su na povećanje neto profita koje je uz porast prihoda u odnosu na 2013. godinu dovelo do povećanja profitnih marži. Analiza putem pokazatelja obrtaja imovine pokazala je kroz pet vrsta pokazatelja koliko jedna novčana jedinica aktive stvara novčanih jedinica prihoda. Analiziranjem mjera utemeljenih na odnosu tekuće aktive i pasive (likvidnost) pokazalo se da Studenac d.o.o. ne odstupa značajno od idealnih vrijednosti. Što se tiče solventnosti poduzeća, potrebno je ostvariti određena poboljšanja kako bi zaduženost bila maksimalno 50%. Pokazatelji dodane vrijednosti pružili su uvid u razliku prihoda te kupljenih dobara i usluga.

Može se zaključiti kako poduzeće Studenac d.o.o. Omiš na zadovoljavajući način iskorištava vlastite kapacitete pomoću kojih ostvaruje prihode te je sposobno podmiriti tekuće obveze na vrijeme. Međutim, analiza solventnosti ukazuje na određene probleme kojima je potrebno pronaći rješenje u budućem poslovanju.

LITERATURA

1. Altman, E. I. (2000): »Predicting Financial Distress of Companies: Revisiting the Z-Score and Zeta Models.« *International Insolvency Institute.* www.iiiglobal.org/ (pokušaj pristupa 26. srpnja 2016).

2. Bartulović, M. (2013): *Regulatorni okvir financijskog izvještavanja.* Split: Sveučilišni odjel za stručne studije

3. Belak, V. (2014): *Analiza poslovne uspješnosti.* Zagreb: RRiF-plus

4. Belak, V. (1995). Menadžersko računovodstvo. RRiF-plus

5. Bolfek, B. (2005): Prognoziranje i praćenje dobiti (gubitka) u trgovačkom društvu, u Časopis: Ekonomski pregled, Hrvatsko društvo ekonomista, Zagreb, 523-543.

6. Bujan, I. (2014): *Poslovne financije.* Čakovec: Međimursko veleučilište u Čakovcu

7. Cirkveni Filipović, T. (2016): *Hrvatski računovodstveni sustav.* http://www.rrif.hr/ (pokušaj pristupa 22. srpnja 2016).

8. FINA (2015.): RGFI javna objava, [Internet], raspoloživo na: http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/prijava.do [28srpnja 2016.]

9. Hrvatska revizorka komora (2009): »Prezentiranje financijskih izvještaja pripremljenih prema MSFI. [Internet], raspoloživo na: www.revizorska-komora.hr (pokušaj pristupa 24. srpnja 2016).

10. Ježovita, A., Žager, L. (2014): Ocjena zaduženosti poduzeća pokazateljima profitabilnosti, u Zbornik radova: Zbornik Ekonomskog fakultet u Zagrebu, Sveučilište u Zagrebu: Ekonomski fakultet Zagreb, Zagreb, 1-22.

11. Karić, M. (2009): »Izvještaj o novčanim tokovima.« *Ekonomski fakultet Osijek.* http://www.efos.unios.hr/ (pokušaj pristupa 25. srpnja 2016).
http://web.efzg.hr/ (pokušaj pristupa 24. srpnja 2016).

12. Markin, A. (2012):»Financijski pokazatelji - pokazatelji likvidnosti.« *Profitiraj.hr.* http://profitiraj.hr/ (pokušaj pristupa 25. lipanj 2016).

13. »Međunarodni računovodstveni standardi i Međunarodni standardi financijskog izvještavanja.« *HANFA.* http://www.hanfa.hr/ (pokušaj pristupa 21. srpnja 2016).

14. Narodne novine (2009): Međunarodni računovodstveni standardi, MRS 1; Prezentiranje financijskih izvještaja, Narodne novine d.d., Zagreb, br. 136.

15. Narodne novine (2015): Zakon o računovodstvu, Narodne novine d.d., Zagreb, br. 78

16. Nikšić, N. (2016): *Tajne financijskih izvješća.* http://www.poslovni.hr/ (pokušaj pristupa 29. kolovoza 2016).

17. Perkušić, D. (2014): *Osnove računovodstva - vježba (web izdanje nastavnih materijala).* [Internet], raspoloživo na: https://moodle.oss.unist.hr/mod/resource/view.php?id=22336
18. Peršić, M. »Izvještaj o promjenama vlasničke glavnice (kapitala).« *Lumens.* 2011. http://lumens.fthm.hr/ (pokušaj pristupa 24. srpnja 2016).
19. Pravilnik o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja (2015), http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2015_09_96_1849.html
20. Proklin, M., Zima, J. (2011): Utjecaj likvidnosti i solventnosti na poslovanje poduzetnika, u Časopis: Ekonomski vjesnik: Review of Contemporary Entrepreneurship, Business, and Economic Issues, Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku: Ekonomski fakultet u Osijeku, Osijek, 72-89.
21. Studenac d.o.o. (2016): Službena web stranica poduzeća, osnovni podatci o poduzeću, [Internet], raspoloživo na: http://www.studenac.hr/naslovna (28.srpnja 2016.)
22. Šarlija, N. (2009): »Predavanja za kolegija "Analiza poslovanja poduzeća".« *Odjel za matematiku.* https://www.mathos.unios.hr/ (pokušaj pristupa 22. lipanj 2016).
23. Šlibar, D. (2010): Instrumenti i postupci analize financijskog izvještaja, u Časopis: Računovodstvo i porezi u praksi, Centar za računovodstvo i financije, Zagreb, 1-4.
24. Tušek, B. »Računovodstveno praćenje rashoda, prihoda i utvrđivanje rezultata poslovanja.« *Ekonomski fakultet Zagreb.* http://web.efzg.hr/ (pokušaj pristupa 23. srpnja 2016).
25. Volarević, H., Varović, M. (2013): *Računovodstvo 1.* Zagreb: Mate
26. Žager, K. »Račun dobiti i gubitka .« *Ekonomski fakultet Zagreb.* http://www.efzg.unizg.hr/ (pokušaj pristupa 23. srpnja 2016).
27. Žager, K, Žager, L. (1999): *Analiza financijskih izvještaja.* Zagreb: MASMEDIA
28. Žager, K., Sačer, I. M., Sever, S., & Žager, L. (2008). Analiza financijskih izvještaja. Masmedia.

POPIS SLIKA

Slika 1. Shematski prikaz bilance 9
Slika 2. Struktura rashoda prema HSFI/MSFI 12
Slika 3. Struktura sveobuhvatne dobiti 13
Slika 4. Struktura izvještaja o novčanim tokovima 14

POPIS TABLICA

Tablica 1. Pokazatelji profitne marže 18
Tablica 2. Pokazatelji povrata na investirano 18
Tablica 3. Pokazatelji obrtaja imovine 19
Tablica 4. Pokazatelji likvidnosti i solventnosti 20
Tablica 5. Zeta Score model 21
Tablica 6. Pokazatelji proizvodnosti temeljeni na dodanoj vrijednosti 22
Tablica 7. Pokazatelji ekonomičnosti 22
Tablica 8. Analiza putem pokazatelja profitabilnosti 26
Tablica 9. Analiza putem pokazatelja obrtaja imovine 27
Tablica 10. Analiza putem pokazatelja likvidnosti (1) 28
Tablica 11. Analiza putem pokazatelja likvidnosti (2) 29
Tablica 12. Analiza putem pokazatelja solventnosti 30
Tablica 13. Analiza putem pokazatelja dodane vrijednosti 31
Tablica 14. Analiza putem pokazatelja ekonomičnosti 32

SAŽETAK

Poduzeća su dužna objaviti godišnji financijski izvještaj koji pokazuje njihovu poslovnu uspješnost. Različiti se analitički postupci koriste prilikom procesa analize poslovanja poduzeća. Temelj za analizu su informacije sadržane u financijskim izvještajima, primjerice u bilanci, računu dobiti i gubitka. Cilj završnog rada jest objasniti postupke analize financijskih izvještaja pomoću skupina pokazatelja na praktičnom primjeru poduzeća Studenac d.o.o. Omiš. Na temelju analize može se zaključiti kako poduzeće Studenac d.o.o.

Omiš na zadovoljavajući način iskorištava vlastite kapacitete pomoću kojih ostvaruje prihode te je sposobno podmiriti tekuće obveze na vrijeme. Međutim, postoje određeni problemi koji se u budućnosti trebaju riješiti.

Ključne riječi: temeljni financijski izvještaji, financijska analiza, pokazatelji poslovanja

SUMMARY

Companies are obliged to publish annual financial report that shows their business success. Different analytical methods are used in the process of analyzing business success of company. The basis for the analysis is information contained in the financial statements, such as balance sheets, profit and loss statement. The aim of the dissertation is to explain the procedures for analysis of financial statements by a group of indicators on a practical example of enterprise Studenac Ltd. Omis. Based on the analysis, it can be concluded that the company Studenac Ltd. Omis satisfactorily exploit its capacities by which generates income and is able to meet current obligations on time. However, there are certain problems that can be solved in the future.

Key words: annual financial report, financial analysis, indicators of business efficiency